

Les 3 - Wat is melodie?

Doel	De leerlingen weten wat een melodie is De leerlingen kunnen een eenvoudige melodie nazingen of naspelen De leerlingen kunnen een eenvoudige melodie maken
Nodig	Xylofoons, klankstaven, keyboard of een digitale variant. Als je het hebt: percussie instrumenten zoals shaker, tamboerijn, boomwhacker. Grote vellen papier en kleurpotloden of stiften Digibord Digitale materiaal is te vinden op: https://amsterdamsemuziekeducatie.nl/lesmateriaal-3-4/
Ruimte	Lokaal met digibord/eigen lokaal Genoeg ruimte om te bewegen
Duur	45 minuten
Vorbereiding	Lees de opdrachten door Bekijk alvast het filmmateriaal
Klaarzetten in de klas	Leg de instrumenten klaar. Leg grote vellen papier en kleuren klaar
Hulpmiddelen voor de leerkracht	Geen instrumenten? Gebruik Chrome Music Lab - Melody Maker of Musicca - Xylofoon op het digibord voor eenvoudige melodieën. Of laat leerlingen melodieën zingen of neuriën met gebaren voor omhoog/omlaag.

Les 3 - Wat is melodie?

Start: Wat gaat er gebeuren?

In de vorige lessen hebben we kennis gemaakt met ritme en harmonie. Vertel aan de leerlingen dat we het deze les gaan hebben over melodie. We bekijken de laatste twee films van het Oorkaan Ensemble en gaan zelf aan de slag met eenvoudige melodieën zingen. Uiteindelijk tekenen we een eigen compositie.

Film 5

Introductie: wat is melodie?

Bekijk film 5: Melodie

Stel na afloop de volgende vragen aan de leerlingen.

Kijk eventueel de film nog een keer om de antwoorden samen op te zoeken.

-Wie speelt de melodie? (De man in het gele pak. Hij speelt op de bajan, een soort accordeon)

-Hoeveel tonen speelt hij steeds tegelijk? (één)

-Hoe wordt de melodie getekend in de film? (met de gele lijn)

-Na een tijdje komen de harp en trommel erbij. Wat voegen zij toe? (Harmonie en ritme)

-In de film zie je vier muziekinstrumenten. Op welke instrumenten kan je een melodie spelen? En op welke kan dat niet? (op de accordeon, de harp en de basklarinet kan je een melodie spelen. Op de trommel niet, omdat de toon niet omhoog of omlaag gaat.)

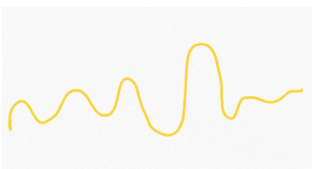
Vertel:

Melodie is een reeks klanken die achter elkaar komen.

Opdracht 1: Melodielijn tekenen - hoog en laag

Teken een boog op het bord; een lijn dus die eerst omhoog gaat en dan omlaag. Vraag aan de leerlingen hoe je dit zouden kunnen zingen? Kies eerst of je gaat zingen op 'mmm', 'aaa', 'oooo' of een andere klank. Daarna gaan jullie met je stem van laag naar hoog en weer terug, terwijl je met je vinger de lijn volgt op het bord.

De lijn is dus een soort paadje dat je volgt met je stem.

Laat steeds een kind naar voren komen om een paadje op het bord te tekenen. Dit mag dus een heel ander paadje zijn dan dat jij net hebt getekend. Het kind mag met diens vinger het paadje volgen. De andere leerlingen volgen met hun stem. (De precieze toonhoogte maakt hier niet uit. Het gaat erom dat de leerlingen het verschil voelen en horen tussen hoog en laag. En dat ze samen de tekening kunnen volgen met hun stem.)

Les 3 - Wat is melodie?

Opdracht 2: Een melodie zingen

2a. Voor- en nazingen

Zing een eenvoudige melodie voor op 'na na na' of 'doe doe doe'. De leerlingen zingen na.

Tip:

Als je niet goed weet wat je moet zingen, kan je natuurlijk een bestaande melodie gebruiken. Zing bijvoorbeeld 'Vader Jacob', maar in plaats van de woorden, zing je 'na na na na'.

Vraag of er leerlingen zijn die een kort melodietje durven voor te zingen. Kies een aantal leerlingen uit die iets voorzingen. De anderen zingen na.

Tip:

Zeg van tevoren heel duidelijk dat het spannend is om alleen iets te zingen. We gaan niet lachen, want dan krijgt degene die alleen zingt misschien het gevoel dat die wordt uitgelachen.

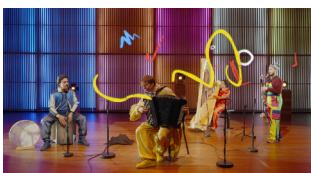
2b. Voorspelen en nazingen

Pak klankstaven, xylofoon, keyboard of een digitaal instrument. Speel nu een kort melodietje voor van maximaal vier noten. De leerlingen zingen het na op 'la la la'. Doe dit een aantal keer.

Laat vervolgens een kind naar voren komen om dit ook te proberen. Het kind speelt iets korts voor, de anderen zingen het na. Zorg dat je steeds van tevoren iemand laat kiezen op welke klank jullie het gaan zingen ('la la la', 'doe doe doe', enz.)

Uitdaging:

Zijn er leerlingen die durven om het alleen na te zingen? Juist als de groep het moeilijk vindt om zuiver te zingen, kan dit enorm helpen. Door apart te zingen, horen ze beter wat er gebeurt. Let er ook nu op dat er niet gelachen wordt.

Film 6

Bekijk film 6: Daar is de muziek

Stel na afloop de volgende vragen aan de leerlingen.

-Welk instrument zou jij het liefste willen spelen? Waarom?

-Muziek vertelt vaak een verhaal. Als jij deze muziek hoort, wat voor verhaal wordt er dan volgens jou verteld? Wat voor gevoel krijg je bij deze muziek? Wat zie je voor je? (Bekijk en beluister de film eventueel nog een keer om deze vraag te beantwoorden. Er is geen goed of fout antwoord.)

Les 3 - Wat is melodie?

Opdracht 3: Ritme, harmonie en melodie voelen in je lichaam

De muziek in de film klinkt soms zacht, soms luid en soms iets daar tussenin. Jullie gaan allemaal staan. Als de muziek zacht is, maak je je lijf klein. Als de muziek heel hard klinkt, dan maak je je lijf juist groot.

Film 6

Zet **film 6** nog een keer aan. Luister samen goed naar de muziek en beweeg mee door je lijf groter en kleiner te maken. Vertel dat je de film hierna nog een keer aan gaat zetten. Nu mag ieder kind zelf bedenken of die mee gaat bewegen met ritme, melodie of harmonie.

Tip:

Bespreek van tevoren op welke instrumenten de leerlingen dan vooral moeten letten.

- Als je met ritme wil bewegen, dan moet je vooral letten op de trommel (cajon). De basklarinet geeft ook heel duidelijk het ritme aan.
- Als je met melodie mee wil bewegen, dan moet je vooral letten op de accordeon (bajan)
- Als je met harmonie wil bewegen, dan moet je vooral letten op de harp en de basklarinet.

Zet de film nogmaals aan, eventueel met het bord op zwart. De leerlingen bewegen op hun eigen manier op ritme, melodie of harmonie.

Opdracht 4: Teken je eigen compositie

Bij deze opdracht gaan de leerlingen zelf een partituur maken. Kies vooraf of je deze opdracht klassikaal wil doen of in groepjes. *Je doet dus of de groepsopdracht of de klassikale opdracht.*

De groepsopdracht:

Verdeel de klas weer in groepjes. Dit mogen dezelfde groepjes zijn als in de vorige les, maar je mag ook andere groepjes maken. Ieder groepje krijgt een vel papier en potloden of stiften. Als je dezelfde groepjes hebt als vorige les, mogen ze hun blad van vorige les er bij pakken, maar je mag ook helemaal opnieuw beginnen.

De instrumenten die je hebt, verdeel je over de groepjes. Als je niet genoeg instrumenten hebt, kunnen de leerlingen hun stem en lichaam gebruiken. Een digitaal instrument op een laptop kan ook. Alle combinaties mogen. Bijvoorbeeld: een tamboerijn, twee boomwhackers, een digitale piano, een stem en een tafel om op te trommelen.

Ieder groepje maakt een tekening en kan deze uitvoeren met de instrumenten. De leerlingen mogen weer zelf bedenken of ze beginnen met de tekening of met de instrumenten. Ze kunnen ook eerst een ritme tekenen en dat spelen, en vervolgens verdergaan met harmonie en daarna melodie.

Tip:

Als bepaalde groepjes het moeilijk vinden, help ze dan door te zeggen dat het heel kort mag zijn. Als ze willen, mogen ze iets heel langs bedenken. Maar vier klappen met daarbij wat andere geluiden en tonen is ook goed.

Les 3 - Wat is melodie?

De klassikale opdracht:

Jullie gaan met de hele klas een partituur maken, die jullie kunnen spelen.

Bekijk eerst samen wat jullie aan instrumenten hebben om te gebruiken. Gebruik instrumenten zoals klankstaven, xylofoon, tamboerijn of shaker. Gebruik ook een digitaal instrument, je stem, je lijf, een tafel om op te trommelen, enzovoort.

Bedenk hoe je ieder instrument kan tekenen met een symbool. Vervolgens ga je de symbolen voor de verschillende instrumenten onder en naast elkaar tekenen op het bord. Haal steeds een leerling naar voren om je hierbij te helpen.

Verdeel vervolgens de instrumenten die je hebt onder de leerlingen. Leerlingen die hetzelfde instrument hebben, gaan bij elkaar zitten, omdat zij tegelijk gaan spelen.

Geef in eerste instantie zelf aan wanneer jullie beginnen en wijs mee op de tekening om de leerlingen aan te geven waar jullie zijn. Vervolgens laat je een leerling jouw rol vooraan overnemen.

Zijn de leerlingen tevreden of willen ze nog iets aanpassen om het mooier te maken?

Wissel van instrumenten en voer de partituur nogmaals uit. Nu speelt iedereen iets anders.

Afsluiting:

Als je de groepsopdracht hebt gedaan, dan laat ieder groepje aan het einde van de les hun compositie zien en horen aan elkaar. Geef elkaar na afloop een groot applaus.

Als je de klassikale opdracht hebt gedaan, kan je de partituur nog eenmaal uitvoeren. Het is natuurlijk extra leuk om dit voor een klein publiek te doen. Vraag de IB'er, de conciërge of de directeur om te komen luisteren naar jullie.